

100 vuotta Suomen kehittämistä, Jyväskylä 15.11.2017

Hommelit haastavat himmelit: järjestelmästä vuorovaikutukseen

Pasi Mäenpää & Maija Faehnle

Kaupunkiaktivismi metropolin voimavarana -hanke
Helsingin yliopisto, sosiaalitieteiden laitos

SAAREMME Hyvinvointikeskus

SAAREMME Hyvinvointikeskus

Laaajasalon Ostoskeskus

Yliskyläntie 3, E-talo

www.saaremme.fi

[facebook.com/Saaremme-hyvinvointi/](https://www.facebook.com/Saaremme-hyvinvointi/)

<https://www.facebook.com/saaremmehyvinvointi/>

Saaremme-osuuskunta: puoti & kahvila, nyt Saaremme-hyvinvointikeskus

Joukkorahoitus – yhteisölliset hankkeet

Suomi 2015: joukkorahoitusmarkkina 84,4 m€ (muu 253 m€).

USA:ssa joukkorahoitus kasvanut jo ohi perinteisen.

(Mesenaatti.me, EhtaRaha, Vauraus Suomi)

Maija
Etusivu

Arabianranta kierrättää

Suljettu ryhmä

Keskustelu

Myytävät tuotteet

Tuotteesi

Jäsenet

Videot

Kuvat

Tapahtumat

Tiedostot

Pikalinkit

- Jakamistalouden T&... 2
- Dwellers in Agile Cities
- Helsingin osallisuusmall...

8
 8 kommenttia

Tykkää
 Kommentoi

MYYMÄSI TUOTTEET

Myytävät tuotteet

Näytä kaikki 4 030 myytävänä olevaa tuotetta

ILMAINEN

Kermansa kannellinen uuniruoka
12 345 €

10 €

ETU -50%
12 345 €

123 €

1 234 €

Ei julkaisuja

LUO UUSIA RYHMIÄ

Ryhmien ansiosta jakaminen kavereille, perheenjäsenille ja tiimin jäsenille on helpompaa kuin koskaan.

Luo ryhmä

RYHMIEN VIIMEAIKAISET KUVAT

Näytä kaikki

Suosittelut ryhmät

Näytä kaikki

LEO VIE ANNAN, PEDRAN JA IRJAN SIEMRETKELLE.

EINO TARKASTAA AIKAPANKKIN VERKKOTRILLI TILIOTTEENSA.

TILIOTE	
EINO	2
...	-1
...	1
...	2

EINO LIITTYI STADIN AIKAPANKKIIN. HÄN KIRJAA VERKKOTRILLI OMAI VAIHTOTARJOUKSENSA JA VAIHTO PYNTÖNSÄ.

GGGGG IRJA TARVITSEE APUA SIIVOUKSEEN JA OSTOKSILLA.

Etusivu Mikä aikapankki? Liity mukaan! Ajankohtaista Taustaa Yhteisöt Media in English Vertaistuotanto Stadin Aikapankin ABC

Stadin Aikapankin kannanotto aikapankkien verotuksesta

Tervetuloa Stadin Aikapankin kotisivuille!

Julkaistu 20/05/2010

Stadin Aikapankki on tarkoitettu kaikille Helsingissä ja sen lähistöllä asuville ihmisille, jotka haluavat tarjota omaa aikaansa ja apuansa yhteisön käyttöön ja samalla saada apua omaan arkeen. Aikapankissa jaetaan taitoja niin, että esimerkiksi ompelusta pitävä henkilö tarjoaa korjausompelua muille jäsenille ja saa itselleen apua esimerkiksi lastenhoidossa tai juhlien järjestämisessä.

Aikapankki ei tunne euroja vaan valuuttana on *tovi*. Koska Aikapankin periaatteena on, että kaikkien aika, työ ja avun tarve ovat yhtä arvokkaita, vastaa 1 *tovi* kaikissa tilanteissa yhtä työtuntia.

Etsi sivustolta

Linkit

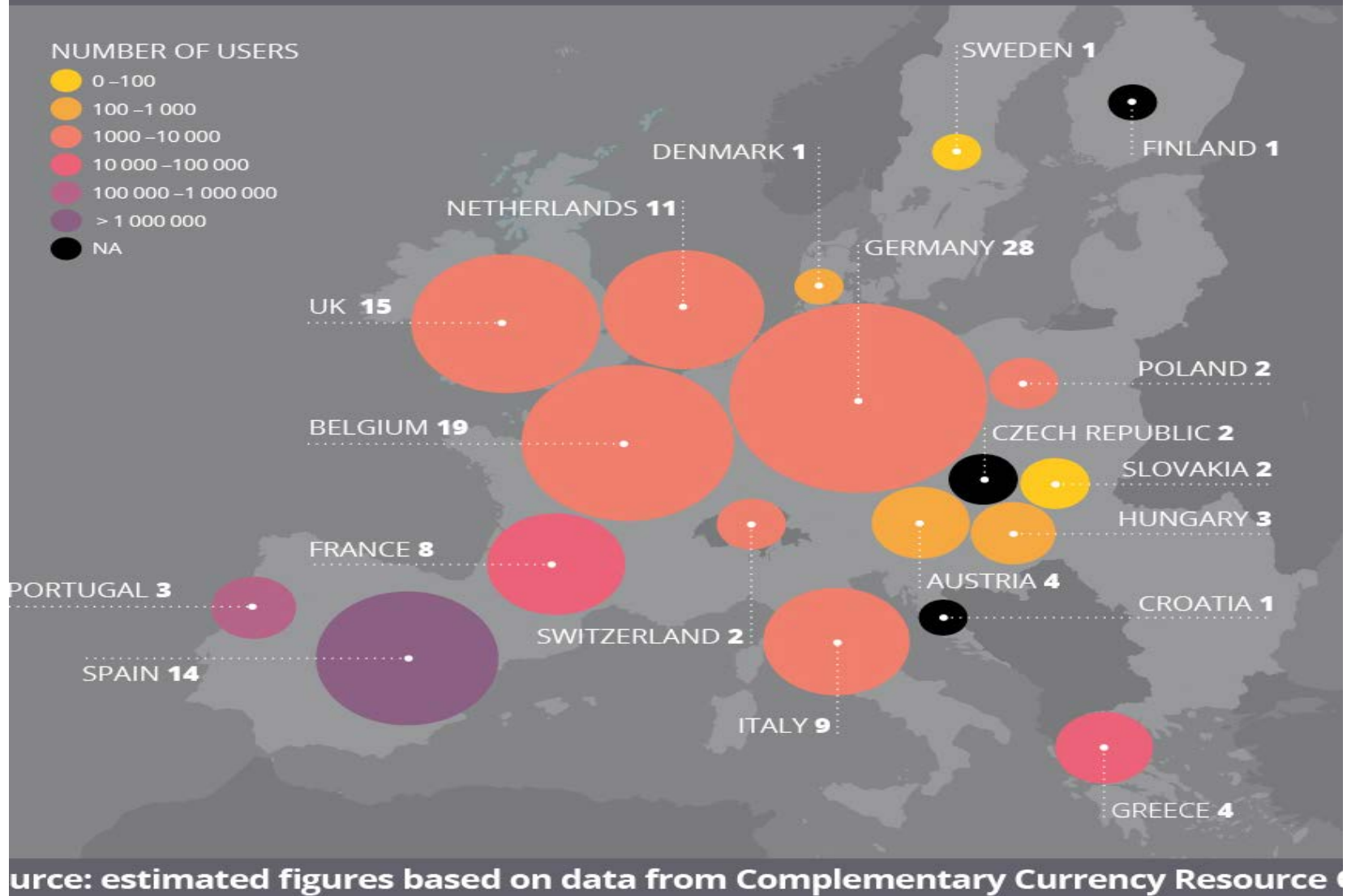
- [CES – Stadin Aikapankin verkkotori](#)
- [Lue Aikaa pankista -blogia](#)
- [Mitä Stadin Aikapankissa tarjotaan? – tutustu demosivuun](#)
- [Suomen Aikapankit – yhteiset sivut](#)
- [Tovituokea kanssakulkijoille: Aika parantaa -verkosto](#)

Aikapankin facebook sivu

Aikapankit - palveluiden vaihto, vaihtoehtovaluutta “tovi” stadinaikapankki.wordpress.com/

NUMBER OF ALTERNATIVE CURRENCIES IN EUROPE

https://horizon-magazine.eu/article/alternative-currencies-rapid-growth-phase-researchers_en.html

KAUPUNKIAKTIVISMI – MITÄ SE ON?

Kaupunkilaisten **organisoimaa omaehtoista yhteistoimintaa**, joka

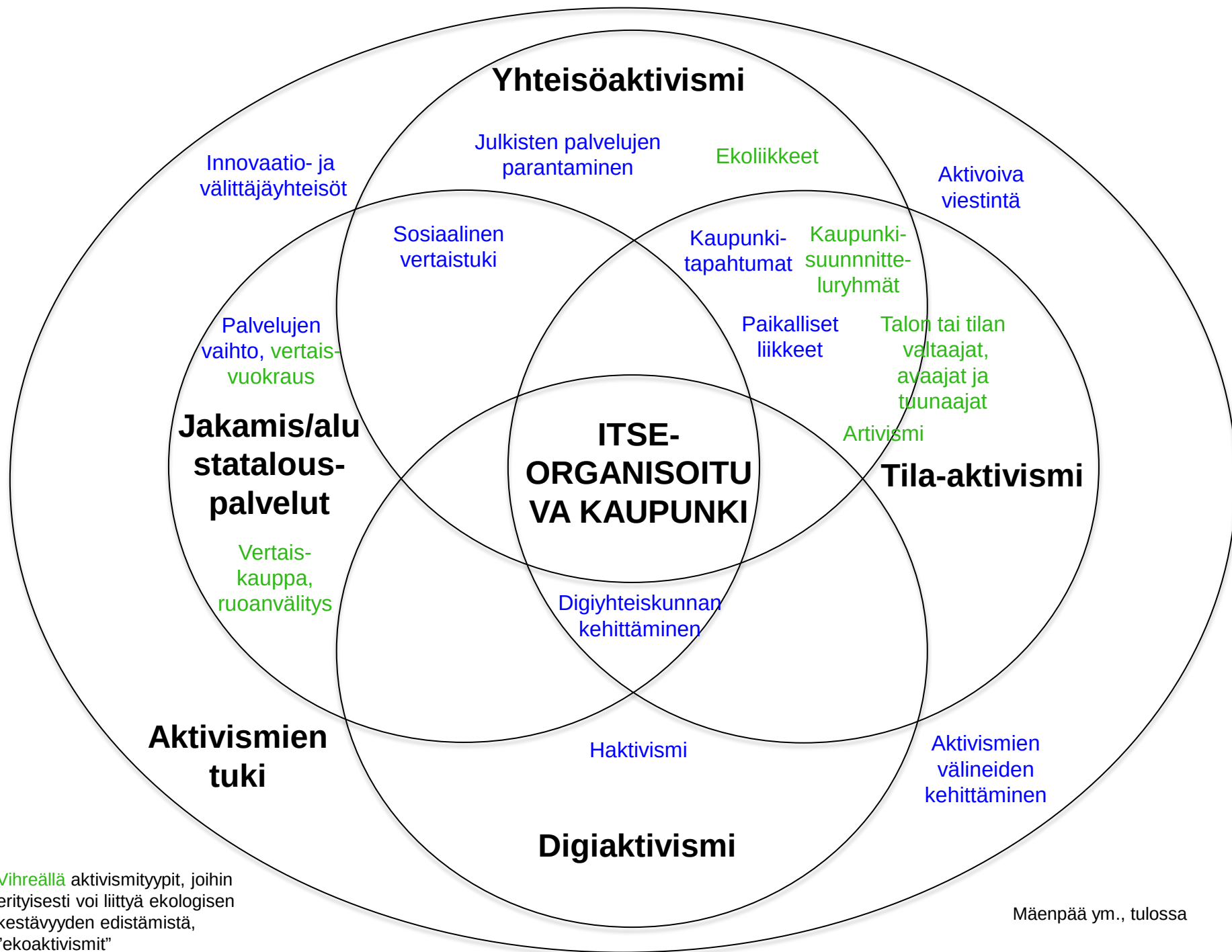
- tapahtuu yleensä järjestötoiminnan ulkopuolella
- luonteeltaan aloitteellista, proaktiivista ja rakentavaa
- suuntautuu ensisijaisesti toimintaan, ei poliittiseen mielipiteenmuodostukseen tai vaikuttamiseen
- nojaa tee-se-itse-henkeen ja commons-ajatteluun
- järjestäytyy ja toimii internetin ja somen avulla.

~ vertaisverkostot, popup-vapaaehtoistoiminta, itseorganisoituminen, DIY-toiminta, commons, sosiaalinen innovaatio, ruohonjuuritason toiminta, kaupunginosaliike, yhteisötoiminta, uusosuuskunta, sosiaalinen yrittäjyys, jakamistalous, yhteistyötalous, maker-kulttuuri, placemaking, taktinen urbanismi...

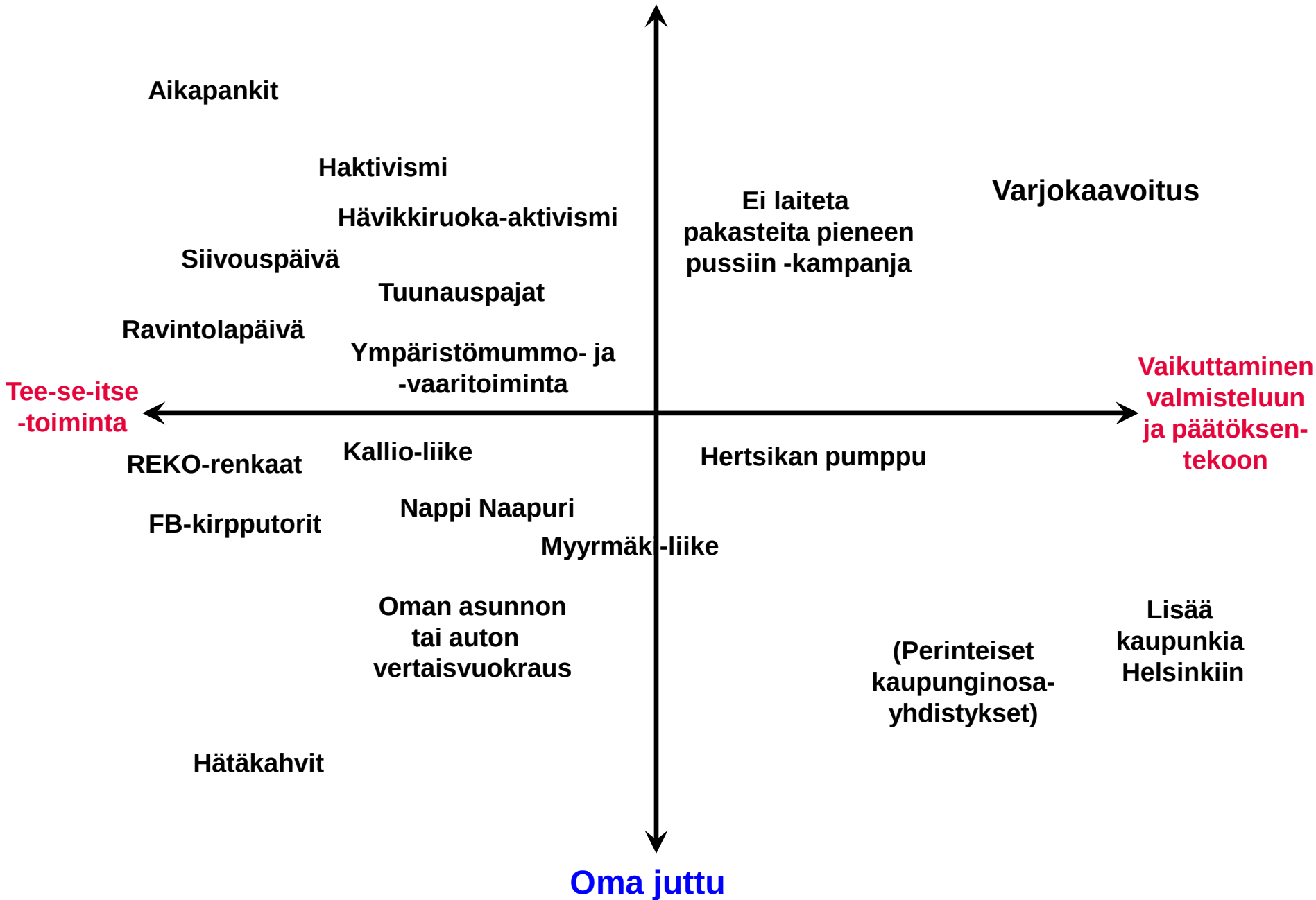

Miksi aktivismi on lisääntynyt?

- Digitalisaatio + internet + some = toimijaverkostot
- Kuluttajuuden muutos: osallistuva kulutus, jakaminen
- Työn muutokset: luova työ, ulkoistaminen, mikroyrittäjäyys, freelancerismi, co-working-tilat
- Ekologinen käänne: kierrätys, käännteinen infrastruktuuri
- Yritystoiminta: startup-henki, eettinen yrittäjäyys
- Pettymys politiikkaan

Systeminen muutos

Kansalaistoiminnan ideaalityyppien piirteitä

Yksittäisen ryhmän tai organisaation toiminnassa voivat painottua neljännen sektorin tai perinteisen järjestötoiminnan piirteet. Piirteitä voi tarkastella alla olevilla jatkumoilla. Mikä kohta jatkumossa kuvaa omaa ryhmääsi tai organisaatiotasi parhaiten?

Neljäs sektori -tyyppinen toiminta	Perinteinen järjestötoiminta
Organisoituminen: esim. vain some-ryhmä	Organisoituminen: järjestö
Some keskeinen	Some apuna
Hakkeriasenne vaikuttamiseen	Vaikuttaminen valm. ja päätöksenteon kautta
Tapahtumia, toimintaa, DIY	Vaikutusvalta
Yhteisöllisyys	Kumppanina kunta
Verkostoituminen, yritykset	Edustavuus
Avoimuus, jakaminen	Jatkuvuus
Näkyvyys	Edunvalvonta
Hetkellisyys	Hallittu kokonaiskehitys
Hiearkioiden kaihtaminen	Hierarkkisuus
Toiminnan palo, uuden keksintä	Tehdään, koska ennenkin
Proaktiivisuus, YIMBY	Myös vastustamista, NIMBY

OSALLISUUS MÄÄRITELTÄVÄ UUDELLEEN

- Julkisen vallan tiedon monopoli murtuu
- Toimijuuden muutos: ~~asukas, asiakas, kuluttaja~~ – moniroolinen kaupunkilainen
- ~~Vaikuttaminen~~ – tekeminen
- ~~Osallisuus poliittis-hallinnollisessa prosessissa~~ – osallisuus vertaisverkostojen projekteissa

JAKAMISTALOUS JA VERTAISTUOTANTO MUOKKAAVAT MARKKINOITA

- Kuluttaja-kansalaiset omaksuvat **uusia toimijoituksia**: osallistuva kulutus, vertaiskauppa, vertaistuotanto, vertaishoiva
- **Kansalaiset valtaistuvat taloudellisina toimijoina**
 - > kohti tasa-arvoisempaa tai ainakin laajapohjaisempaa markkinataloutta
- Toisaalta iso alustabisnes uhkaa kansalaisten asemaa työntekijöinä
 - > kamppailu kansalaisten asemasta uusilla markkinoilla

DEMOKRATIA EI OLE VAIN EDUSTUKSELLISTA DEMOKRATIAA

**Kansalaisten osallisuus ei ole vain osallistumista julkisen
vallan toimiin, sen valmisteluun ja päätöksentekoon**

**KÄYNNISSÄ ON YHTEISKUNNALLINEN MURROS,
JOSSA SOSIAALISET JA TALOUDELLISET SUHTEET
RAKENTUVAT UUDESTAAN, KUN **DIGITALISAATIO,**
INTERNET JA SOME MAHDOLLISTAVAT
KANSALAISILLE UUSIA **TOIMIJUUKSIA**
ITSEORGANISOITUVISSA VERKOSTOISSA.**

Mitä tekee Suomi – järjestelee hallinnon rakenteita?

MITÄ SUOMEN PITÄISI TEHDÄ?

- Katse rakenteista vuorovaikutukseen, hallinnosta hallintaan
- Ei riitä, että kansalaisia
 - palvellaan käyttäjälähtöisesti ja
 - osallistetaan hallinnon toimiin demokraattisesti
 - päinvastoin **hallinnon tulee oppia osallistumaan rakentavasti kansalaisverkostojen toimintaan**
- Miten saada julkishallinto ja neljäs sektori pelaamaan samaan maaliin?

KUINKA HALLINNOIDA NELJÄTTÄ SEKTORIA?

- Co-planning, co-design, co-governance: hallinto jakaa suunnittelu- ja päätösvaltaansa yhteisöjen kanssa
 - 4P-kumppanuus: hallinto tekee osapuolten välisiä sopimuksia
 - Mutta neljäs sektori ei tyypillisesti
 - 1) hae päätösvaltaa vaan soveltaa "asukkuuteen" perustuvaa omaa toimintavaltaa
 - 2) pyri sopimuskumppaniksi tai edes muodosta oikeushenkilöä
 - 3) toimi hallinnon aikakäsityksen mukaan vaan heti
- ➔ hallinnon ja neljännen sektorin **epäsymmetrinen ja epätahtinen suhde**

HYBRIDI- ELI YHDISTELMÄHALLINNOINTI

- **Neljäs sektori tunnustetaan** omaksi toimijaryhmäksi, jonka toimintatapoihin hallinto yhdistää tapauskohtaisesti omaa toimintaansa yhteistyössä kokeillen ja oppien
- **Tunnistetaan ja tuetaan** neljännen sektorin toimintamalleja
- **Kehitetään, levitetään, skaalataan** ja sovelletaan niitä muualla
- **Koordinoidaan** niitä keskenään ja **integroidaan** kaupunginhallintoon
- Joustava ja tapauskohtainen toiminta **kokeilujen ja jatkuvan oppimisen** kautta kehitettävän repertuaarin pohjalta

HYBRIDIHALLINNOINNIN MALLI

Aktivismien ja hallinnon suhde Förhållandet mellan aktivism och förvaltning

Aktivismien kestävä hyödyntäminen vakiintunut ja kehittyvä osa hallinnon toimintaa, käytössä portaiden ylimmätkin tasot
Ett hållbart tillgodogörande av aktivism är en etablerad och utvecklingskapabel del av förvaltningens verksamhet, och de högsta samarbetsnivåerna tillämpas

Aktivismien ja hallinnon suhteen kehittäminen pitkäjänteisesti
Utveckla förhållandet mellan aktivism och förvaltning på lång sikt

Yleistynyt tunnistaminen ja hyödyntäminen
Det har blivit vanligt att identifiera och tillgodogöra aktivism

Aktivismien tunnistaminen tavoitteissa, voimavarojen hyvän hyödyntämisen aktiivinen tavoittelu
Identifiering av aktivismen i måluppställning, aktiv strävan efter gott tillgodogörande av resurser

Aktivismien ja voimavarojen tunnistaminen ja hyödyntäminen satunnaisesti
Slumpmässig identifiering och tillgodogörande av aktivism och resurser

Aktivismit huomiotta
Ingen uppmärksamhet åt aktivismen

Yhteistoiminnan tasot Samarbetsnivåer

RATKAISUJA ITSEORGANI- SOITUVAN KAUPUNGIN HALLINNOINTIIN

Kohtaamiskäytännöt

- Aktivistiviranhaltijat kaupunkilaisten asianajajina
- Yhden luukun toiminta viranhaltijoiden tulostavoitteisiin ja palkkioihin
- Some viranhaltijan työkaluna

Hur man möts

- Tjänsteinnehavaraktivist driver stadsbornas sak
- "All service från samma lucka" görs till resultatmål och premieringsgrund för tjänsteinnehavarna
- Social media som verktyg för tjänsteinnehavarna

Demokratian joukkoistaminen

- Osallisuuden uudelleen sanoitus
- Aloitteellisuus ja omatoimisuus yhteishyvässä
- Osallistava budjetointi + joukkorahoitus + avustukset = yhteisresursointi

Demokrati genom tänktalko

- Ny terminologi för delaktighet
- Eget initiativ en gemensam resurs
- Delaktig budgetering + massfinansiering + bidrag = samresursering

Jakamistalous

- Varaamon laajentaminen yksityistiloihin
- Kirjasto jakamisen verkostojen rakentajaksi
- Yhteisölliset työtilat keikkatyön tukiverkostoksi

Delningsekonomi

- Förmedla även privata lokaler via stadens lokalbokning
- Gör biblioteken till delningsnätverksbyggare
- Gemensamma arbetsutrymmen som stöd för snuttjobb

Itseorganisoituvan kaupungin hallinto Förvaltning av en självorganiserande stad

Kaupunki yhteisönä

- Hallintoajattelun ravistelu
- Sallivuuden ilmapiiri
- Kokeillen eteenpäin

Staden som gemenskap

- Skaka om förvaltnings-tänkandet
- Tolerant atmosfär
- Framåt genom försök

Aktivismituntosarvet

- Someryhmät data-analysoitavana virtuaalikaupunkina
- Joukkoistettu voimavarojen kartoitus ja niiden hallinnoinnin arviointi

Känselspröt för aktivism

- Socialmediagrupper som data-analysierbar virtualstad
- Talko för kartläggning av resurser och deras förvaltning

KÄYTÄNNÖN ESIKUVIA

- Sysmä ja Bristol: paikallisvaluutalla edistetään paikallisten palvelujen kysyntää – entä maakuntavaluutta?
- Lappeenranta vuokraa autojaan: miten maakuntahallinto rakennetaan jo alusta pitäen kokonaisresurssiviisaaksi jakamistalouden keinoin?
- Mäntsälä ylläpitää FB-ryhmää kimppakyydeille: miten maakunta voisi integroida kansalaisten kyydinvaihtoa omiin palvelumalleihinsa?
- Evira salli popup-ravintolat: miten rakentaa maakuntahallintoon salliva, kannustava ja mukautuva toimintakulttuuri?

KAUPUNKI - AKTIVISMI

Frontpage

Kaupunkiaktivismi-tietopankki tarjoaa tietoa, välineitä ja ideoita avuksi kansalaisten ja hallinnon kohtaamiseen kaupunkien kehittämisessä. Lue lisää **täältä**.

www.kaupunkiaktivismi.fi/fi

Kaupunkiaktivismi.fi

JULKAISUJA

- Mäenpää, P. & Faehnle, M. 2018: Neljäs sektori: kuinka vertaistoiminta haastaa hallinnon, muuttaa markkinat ja uudisrakentaa yhteiskunnan (työnimi). Hankkeen tulokset kokoava kirja, tulossa 2018.
- Mäenpää P. (2017): Jakamistalous tekee pikkukodin. Rakennettu ympäristö -lehti 4/17. Tulossa.
- Mäenpää P. & Faehnle, M. (2017): Itseorganisoituva kaupunki: hallinta, talous ja demokratia. Futura 4/17. Tulossa.
- Mäenpää P. & Faehnle, M. (2017): Hommelit haastavat himmelit: järjestelmästä vuorovaikutukseen. Teoksessa 100 vuotta suomalaista aluekehittämistä. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu. Tulossa.
- Faehnle, M. & Mäenpää, P. & Blomberg, J. & Schulman, H. 2017: Civic engagement 3.0 - Shifts towards self-made society in Helsinki metropolitan region. Yhdyskuntasuunnittelu-lehti 3/2017. Tulossa.
- Mäenpää, P., Faehnle, M. & Schulman, H. 2017. Kaupunkiaktivismi, jakamistalous ja neljäs sektori. Artikkeliteoksessa Kansalaiset kaupunkia kehittämässä (toim. Bäcklund, Häkli & Schulman). Tampere University Press.
- Harmaala, Toivola, Faehnle, Manninen, Mäenpää & Nylund 2017: Jakamistalous. Alma Talent, Helsinki.
- Mäenpää, P. & Faehnle, M. 2017. Neljäs sektori suuntaa kaupunkien elinvoimaa, yhteisöllisyyttä ja kestävyyttä. Helsingin seudun suunnat 2/2017.
- Mäenpää, P. & Faehnle, M. 2017. Kaupunkiaktivismi: ratkaisuja itseorganisoituvan kaupunkiyhteisön hallintaan. Kvartti 2/2017.
- Mäenpää, P. & Faehnle, M. 2017. Urban activism as a resource for cities. Helsinki Quarterly 1/2017.
- Mäenpää, P., Faehnle, M. & Lehtonen, T. 2016. Laiturilla ruodittiin Lisää kaupunkia Helsinkiin -ryhmää: ”Jälkistalinistinen hirviö” vai suunnittelukeskustelun uudistaja? Yhdyskuntasuunnittelu 54:4.
- Mäenpää, P. & Faehnle, M. 2016. Kaupunkiaktivismi voimavarana. Kvartti 3/2016, 16-33.
- Faehnle, M., Immonen, H., Mäenpää, P., Nylund, M., Träskman, T. 2016. Jakamistalous ja verotus: Eväitä yhteiskunnalliseen keskusteluun. Arcada Working Papers 4/2016.

TERVETULOA MUKAAN KESKUSTELEMAAN JA YHTEISKEHITTELEMÄÄN!

Kaupunkiaktivismi

Kaupunkiaktivismi.fi / Neljässektori.fi

Facebook-ryhmä: Kaupunkiaktivismi

#kaupunkiaktivismi

Jakamistalouden T&K-verkosto

www.kaupunkiaktivismi.fi/fi/teemat/jakamistalous

Facebook-ryhmä: Jakamistalouden T&K-verkosto

#jatke

Pasi.maenpaa@helsinki.fi

040 592 3933

Maija.faehnle@ymparisto.fi

Maija.faehnle@gmail.com

0295 25 1109

SoMe & Kaupunkisuunnittelu

Facebook-ryhmä: SoMe & Kaupunkisuunnittelu

#kaupsusome